

Bitmeyen iş cinayetlerimiz...

“**S**on olarak” (keşke!?) İliç maden yıkımı (*faciası*) nedeniyle canımız çok yandı. Kaçınılmaz biçimde gündem oluşturdu. İktidarın ne de çok işine yarıyor, hesabı sorulacağına gündem saptırma için kullanılıyor. Dokuz emekçi, apaçık iş cinayetine kurban verildi. TEK ADAM rejiminin her şeyden sorumlu olması gerekirken (!?) hiç istifa ya da görevden alma yok; politik-bürokratik sorumlu yok!

“**İş kazası - meslek hastalığı**” çalışma yaşamının temel sorunlarının başında. **İşçi sağlığı-güvenliği** (İSG) ile ilgili bilimsel önlemlerinin *yönetmelik-hukuksal-kültürel* üçgende yetkinlikle alınması gerekli ve olanaklı. Yeraltı maden işletmesi hekimliği dahil birçok işyeri hekimliği yapan, tıp fakültelerinde uzun yıllar bu alanda akademik eğitim-araştırma-projeler yürüten, işyeri hekimisi, iş güvenliği uzmanı yetki belgesi (*sertifika*) programlarında eğitici olarak yıllarca görev üstlenen ve halen bu çabalarını sürdüren bir kişi olarak, kanayan yarayı işlemek istiyoruz. Denebilir ki 50 yıldır bu sürecin içindeyiz. Hastalıklı kapitalizmin kâr hırsı ve maşası iktidarlara, emekçinin yaşam hakkı çelişmekte!

“**İş kazası ve meslek hastalığı**” yasal olarak tanımlı olgular. 2006 tarihli 5510 sayılı “**Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**” m.13 ve 14 sırasıyla tanım veriyor ve kuruma (SGK) bildirim zorunlu. Giderim (*tazmin*) hukuku bakımından da 2006 tarihli 5510 sayılı yasa, gerekli yasal normlara sahip. 2012 tarihli 6331 sayılı “**İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu**” ise teknik-bilimsel sağlık, güvenlik, yönetim önlemleri odaklı. M. 8, “...iş

kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde ihmali tespit edilen işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır” diyor. Hatta m.13/3, “...Çalışanlar, ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu durumlarda ... **işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk ederek ...güvenli yere gider...** Bundan dolayı hakları kısıtlanamaz” demekte.

Türk Ceza Yasası ve Borçlar Yasası’nda da bu sorunsala ilişkin doğrudan-dolaylı düzenlemeler var. Mevzuat yeni! Sayısı 200’e varan, 50’den çoğu ülkemizde de benimsenen **ILO Sözleşmeleri** de ek. Ancak özlenen sonuçlara ulaşmaktan çok uzağımız!? İş kazasının, bilimsel yazına (*literatür*) göre yüzde 98’e varan oranda önlenmesi olanaklı. Meslek hastalıkları içinse bu oran yüzde 100! Çünkü nedeni ve yeri belli: işyeri. Ne var ki hâlâ her yıl yarım milyonu aşan, *kayda alınabilen* “iş kazası” ve bini bulmayan meslek hastalığı TÜİK ve SGK verilerinde yer almakta. Dolayısıyla, “*bir sorun*” (*iş kazası!*) maliyet-etkin (*verimli!*) önlemlerle denetim altına alınabilecek iken hâlâ çok yüksek düzeyde yaşanıyor, ölümlere ve engelliliğe yol açıyorsa, yeni bir adlandırma kaçınılmaz: **İŞ CİNAYETİ!** Meslek hastalıklarında ise ancak buzdağının ucunu görebiliyoruz. Tanı, bildirim, kayıt yok gibi. ILO öngörülerine göre her yıl birkaç yüz bin meslek hastalığı oluşması beklenen ülkemizde, sorunun adı **ÖRTÜK-SAKLI SALGIN!** Gönüllü uzmanlık kurumu **İSİG** (*İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*) Meclisi raporuna göre, 2023’te her gün “en az” 5 işçi iş cinayetiyle yaşamını yitirdi (*toplam 1932*). Son on yılda 671 **çocuk işçi** öldü!

3 Kasım 2002’den beri 21+ yıldır kesintisiz ve tek başına iktidarda olan AKP döneminde toplam “en az” (*saptanabilen!*) 32 bin 478 emekçi, yüzde 98’i önlenilecek iken **iş cinayetlerinde** kurban verildi! Bu utancın kabul edilebilir-sürdürülebilir yanı yok! Resmi veriler çok daha eksik. Tek sorumlu AKP=RTE!

Mevzuat büyük ölçüde güncellenmiş, yeni, kâğıt üstünde yeterli. Yaptırımları da! Ancak özellikle 2012’de büyük umutlarla kabul edilen “**İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu**” ile de beklenen iyileşme sağlanamadı. ILO Sözleşmeleri iç hukuka çok eksik ve geç aktarıldı, Türkiye birkaç kez **ILO’nun kara listesine** alındı. Yüz bin iş kazası başına ölüm oranı 6.3 ile (ILO, 2021) Dünyada 23. sıradayız; bu oran Hindistan’da 117 iken Hollanda’da 0.3, Almanya’da 0.7. “*Kader, fitrat...*” masalı sefil ve yüz kızartıcı!

Ne yapmalı?

Öncelikle sorunun, tüm yakıcı boyutlarıyla kamuoyu gündemine taşınması gerek. Ne var ki **AKP TEK ADAM REJİMİ**, özellikle Eylül 2021’den bu yana, “nas” kurgulu yoksullaştırma, dincileştirme, ağır baskıcı politikayla (*yargı ve kolluk sopası, işlevsiz TBMM, basın...*) toplumu **İslami faşizmle** siyasal felce-tükenişe sürüklemekte. Küresel-yerli sermaye ile kahrolası bir neoliberal ortaklıkla tüm karşıtlar (*muhalifler*) susturulmak istenmekte. Yığınlar Allah ile aldatılarak **sınıf bilinci** gelişmesi özellikle engellenmekte. Oysa anahtar, özellikle çok ağır sömürülen emekçilerin bu bilinçle politik-sendikal örgütlenmesinde. 31 Mart yerel seçimi yaşamsal fırsat tüm ezilenler!